

Tydzień z ochroną danych osobowych

AUTOR: IWONA GRZELCZAK-MIŁOŚ

Treść spotkań

Poniedziałek: Dane osobowe i prywatność

Wtorek: Cyfrowy ślad

Środa: Internet rzeczy

Czwartek: Nasze prawa

Piątek: Jak się chronić?

Witajcie!

► Dziś zaczynamy cykl pięciu spotkań poświęconych ochronie danych osobowych. Okazją do spotkań jest 28 stycznia 2021, kiedy obchodzimy Dzień Ochrony danych Osobowych.

Dane osobowe i prywatność

PONIEDZIAŁEK

Dane osobowe

Możemy
posłużyć się
dwierma
definicjami.
1. to tzw.
definicja legalna
czyli przepis,
artykuł prawny

„dane osobowe” oznaczają
informacje o zidentyfikowanej lub
możliwej do zidentyfikowania osobie
fizycznej („osobie, której dane
dotyczą”); możliwa do
zidentyfikowania osoba fizyczna to
osoba, którą można bezpośrednio lub
pośrednio zidentyfikować, w
szczególności na podstawie
identyfikatora takiego jak imię i
nazwisko, numer identyfikacyjny, dane
o lokalizacji, identyfikator internetowy
lub jeden bądź kilka szczególnych
czynn timerów określających fizyczną,
fizjologiczną, genetyczną, psychiczną,
ekonomiczną, kulturową lub
społeczną tożsamość osoby fizycznej;

2. to definicja
„zinterpretowana”
czyli opisująca
to co jest w
definicji legalnej

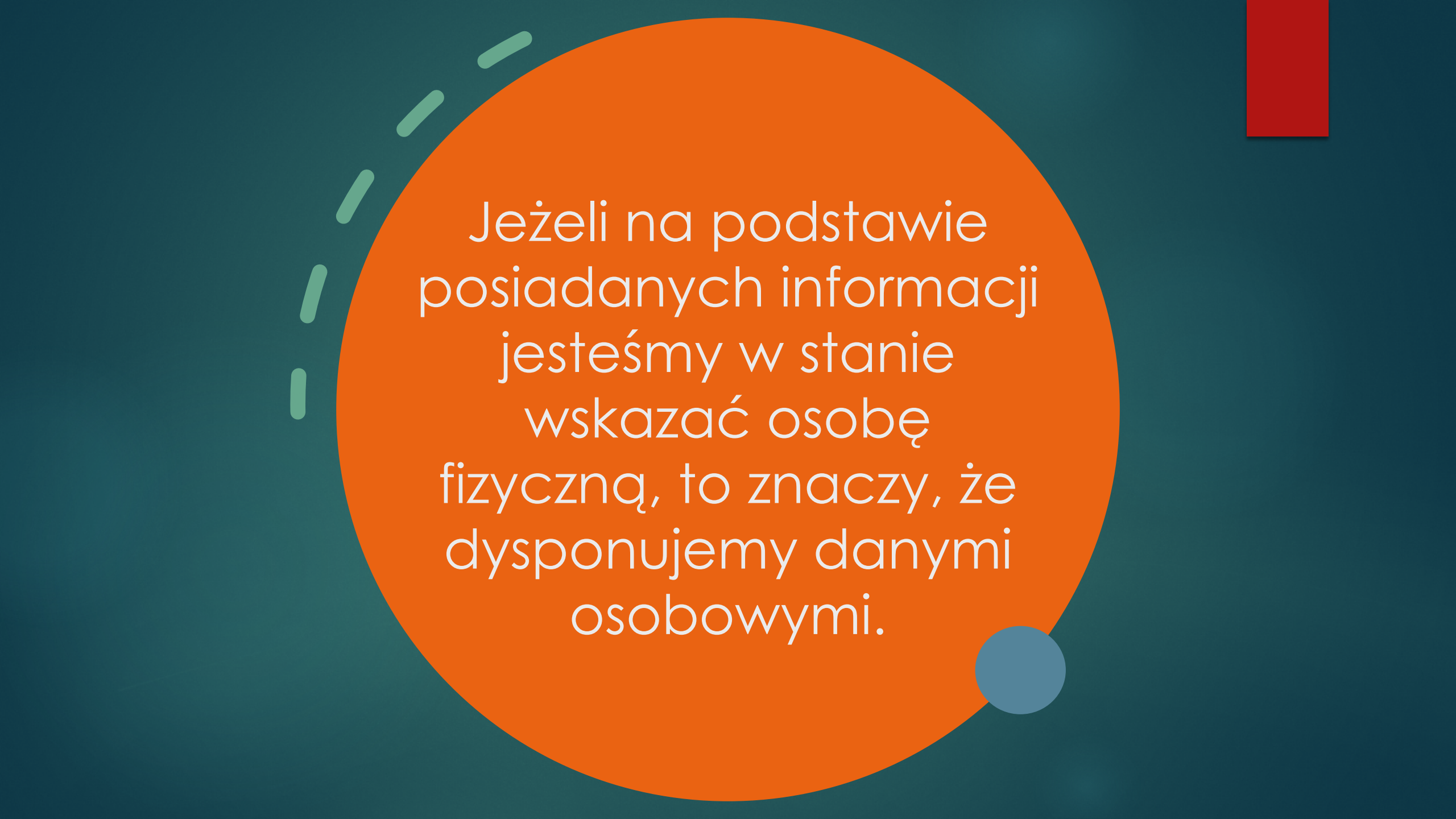
„dane osobowe” to wszystko to, po
czym możemy rozpoznać konkretne
osoby; to te cechy i nazwy, które
sprawiają, że wiem kiedy
rozmawiam z osobą mi znaną a
kiedy rozmawiam z kimś obcym.

Często o tym czy mamy do czynienia z danymi osobowymi decyduje kontekst

8

- ▶ Nie można wyliczyć jednoznacznie, które dane są danymi osobowymi, a które nie, np.: imię i nazwisko to są dane osobowe, ale data urodzenia już nie. Ważne jaki „zestaw” informacji posiadamy. Czasem wystarczy imię by wskazać osobę fizyczną, czyli by mieć do czynienia z danymi osobowymi.
- ▶ Wyobraźcie sobie, że jesteście uczniem. Stoicie na poznańskim Starym Rynku i dostajecie zadanie odnalezienia nauczyciela uczącego w szkole o nazwisku Jan Nowak. Żadnych dodatkowych informacji. Jak oceniacie swoje szanse na sukces?

- ▶ Powtórzmy tę sytuację, ale w innym miejscu. Jesteście uczniem. Stoicie na korytarzu w szkole i nagle otrzymujecie to samo zadanie: znaleźć nauczyciela uczącego w szkole o nazwisku Jan Nowak.
- ▶ Czy widzicie różnicę?
- ▶ Jeżeli jako nauczyciel powiem, że szukam Kasi. Trudno jest wskazać czy chodzi o nauczycielkę, czy uczennicę. Jeżeli powiem, z kolei, że szukam Kasi z klasy 1c, to już wiemy o którą konkretnie osobę chodzi.

Jeżeli na podstawie
posiadanych informacji
jesteśmy w stanie
wskazać osobę
fizyczną, to znaczy, że
dysponujemy danymi
osobowymi.

Zadanie: Czy odgadniesz o kim mowa?
Czy możesz wskazać konkretną osobę?
Jeśli tak, to podaj jej nazwisko

1

Nauczyciel
muzyki w
naszej szkole.

2

Opiekun
małego
samorządu w
naszej szkole.

3

Prezydent

4

Przewodniczący
Rady Rodziców.

5

Wicedyrektor
Szkoły
Podstawowej nr
58.

Odpowiedzi:

12

1

Kamil Madej

2

Klaudia
Koczorowska

3

O którym
prezydencie
pomyśleliście?
Kraju czy miasta?

4

Czy napisałam, że
chodzi o
przewodniczącego
Rady Rodziców z
naszej szkoły? Czy z
Wasze klasy?

5

Ewa
Prajwowska

Tytuł prezentacji

Prywatność

- ▶ Czy macie telefon? Adres e-mail? A może piszecie pamiętnik?
- ▶ Czy często pokazujecie innym zawartość swojego telefonu, skrzynki e-mail, pamiętnika, swoje sprawdziany i zeszyty?
- ▶ Wyobraźcie sobie, co byście czuli gdyby każdy Wasz zeszyt, napisany przez Was sprawdzian, wiadomość e-mail, sms, pamiętnik (jeśli go prowadzicie), każda tajemnica jaką powierzyliście przyjacielowi to wszystko razem, albo każde z osobna zostało opublikowane, upublicznione np. na stronie naszej szkoły.

Czy chcemy pokazywać o sobie wszystko czy tylko to co sami sprawdzimy? Z czego jesteśmy dumni, albo przynajmniej to, co nas nie zawstydzi.

Co by się stało gdybyśmy nie mieli wyboru? Wtedy **nie mielibyśmy prywatności.**

Możliwe skutki

16

- ▶ Gdy ktoś udostępnia w serwisie społecznościowym zdjęcia z imprezy, zwykle nie zastanawia się nad skutkami tego działania. A konsekwencje mogą być różne, czasami trudne do przewidzenia. Może komuś będzie po prostu przykro (konsekwencje subiektywne), a może zostanie mu obniżona ocena z zachowania (obiektywne). Może będzie miał nieprzyjemności, ponieważ jego bliscy dowiedzą się z Internetu o tym, jak spędza wolny czas (krótkofalowe), a może za jakiś czas nie zdobędzie wymarzonej pracy, gdyż potencjalny pracodawca znajdzie w sieci jego ośmieszające zdjęcie (długofalowe).
- ▶ Źródło: <https://cyfrowa-wyprawka.org/lekcja/jak-wplywasz-na-otoczenie-dzialajac-w-sieci>

Prawo do prywatności

17

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

(najstarsza definicja)

Prawo do bycia pozostawionym samemu sobie (the right "to be let alone")

Samuel D. Warren i Louis D. Brandeis, The Right to Privacy („Harvard Law Review”, 1890 r.)

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka Artykuł 12

(najczęściej przywoływana definicja)

Nikt nie może być poddany arbitralnemu ingerowaniu w jego życie prywatne, rodzinne, domowe lub korespondencję ani też atakom na jego honor i dobre imię. Każdy człowiek ma prawo do ochrony prawnej przeciwko takim ingerencjom i atakom

Konstytucja RP z 1997 r. Artykuł 47

Konstytucja RP z 1997 r. Artykuł 47 Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

Co to znaczy?

18

- ▶ To znaczy, że to my mamy prawo decydować ile o sobie mówimy innym, kiedy i komu te informacje przekazujemy.
- ▶ Oznacza to także, że mamy prawo wiedzieć ile o nas wiedzą inni. Jakie informacje o nas zbierają.

Zadanie: Weź kartkę i długopis, i odpowiedz na pytania.

1

Do której
klasy
chodzisz?

2

Czy lubisz
jeść
czekoladę?

3

Czy śpisz z
rodzicami?

4

Jaki jest Twój
ulubiony
youtuber?

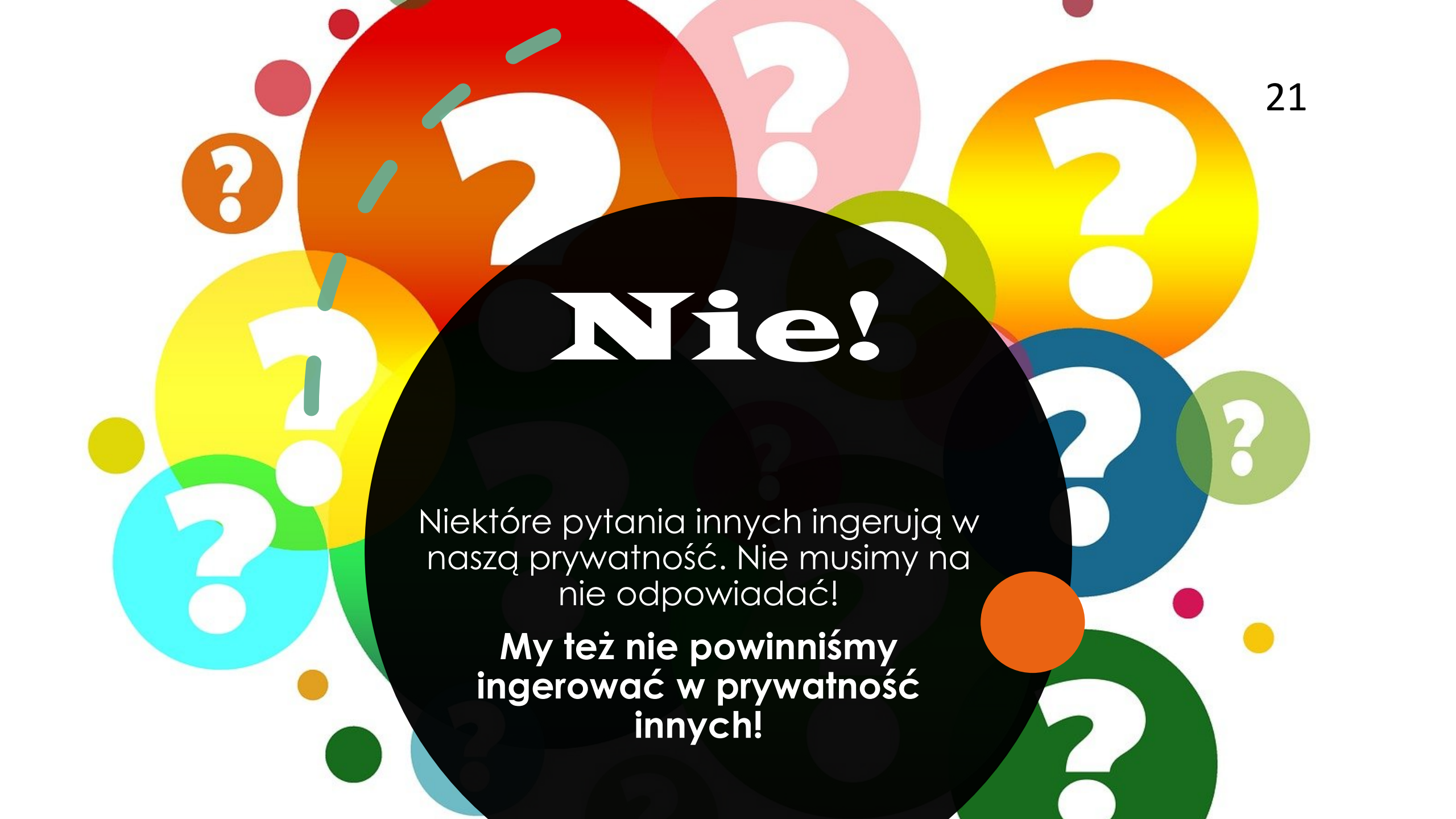
5

Kogo
najbardziej
kochasz?

Pomyśl!

20

- ▶ Jakie uczucia towarzyszyły Ci przy udzielaniu odpowiedzi?
- ▶ Czy chcesz odpowiedzieć na wszystkie pytania?
- ▶ Czy musisz odpowiadać na pytania dotyczące Twojego życia prywatnego?

The background of the slide is white and filled with numerous overlapping circles of various colors (red, orange, yellow, green, blue, cyan, pink, purple). Many of these circles contain a white question mark. A large, solid black circle is positioned in the center of the slide, serving as a container for the main text.

Nie!

Niektóre pytania innych ingerują w naszą prywatność. Nie musimy na nie odpowiadać!

My też nie powinniśmy ingerować w prywatność innych!

Do jutra!

Cyfrowy ślad

WTOREK

definicja

24

- ▶ Cyfrowy ślad
- ▶ Informacje na temat aktywności konkretnych osób w sieci, magazynowane na serwerach dostawców Internetu i właścicieli stron. Tworzą go m.in. zdjęcia, informacje o kupionych produktach, nicki, wpisy na blogach, ale również dane, które zostawiamy w sieci mimowolnie, np. adres IP czy informacja o systemie operacyjnym, z którego korzystamy.

- Nadeszły czasy, w których wręcz nie rozstajemy się z telefonami komórkowymi. Korzystanie z aplikacji mobilnych generuje metadane: adres IP, czas dostępu, długość trwania sesji, rodzaj oprogramowania, lokalizacja urządzenia i inne. Z generowanych metadanych, w połączeniu z informacjami o tym, w jaki sposób określona osoba korzysta z danej aplikacji, czy usługi powstaje profil użytkownika, który obejmuje między innymi cechy osobowości, opis przyzwyczajeń, indywidualnego trybu życia, zachowań w sieci i innych. Dzięki właśnie takim danym możliwe jest śledzenie w sieci, to właśnie one mają niejednokrotnie wrażliwy charakter i w dużym stopniu ingerują w prywatność.

Dark patterns

26

- ▶ Są to elementy w interfejsów w aplikacjach. Dzięki specjalnemu projektowi nakłaniają użytkowników do wybranej opcji korzystnej zarówno dla niego, jak również dla firmy zarabiającej. Odpowiednie zaprojektowanie aplikacji sprawia, że użytkownik nakłoniony poprzez kolory czy kształty, klika dokładnie w to co zaproponuje mu aplikacja. Tak dzieje się w przypadku zgody na śledzenie – użytkownik klika, a jego dane pobierane są automatycznie

Głównie stosowane Dark patterns to:

- ▶ ustawienia domyślne,
- ▶ wydłużona ścieżka zmiany ustawień, dla tych, którzy chcą zadbać o prywatność,
- ▶ wskazujące konkretne okna z ustawieniami prywatności,
- ▶ takie, które grożą utratą ważnych funkcjonalności lub usunięciem konta, w sytuacji kiedy użytkownik nie zgodzi się na przekazywanie dodatkowych danych,
- ▶ interpretowanie przypadkowych akcji.

Użytkownik
najczęściej zgadza
się na dostęp do:

- ▶ kalendarza,
- ▶ kontaktów,
- ▶ historii przeglądarki,
- ▶ wrażliwych logów aplikacji systemowych,
- ▶ aplikacji aktywnych na urządzeniu.

Obejrzyj

29

- ▶ Cyfrowy ślad <https://youtu.be/O6boCexhHRc>

Jakie ślady zostawiamy w Internecie?

<https://youtu.be/kAvjCdoqPD0>

- ▶ Okiem profesjonalisty: Jaki cyfrowy ślad zostawiamy po sobie w sieci? - Dagmara Krzesińska, UPC Polska **jeśli macie czas (dodatkowe 20 min)**
- ▶ <https://youtu.be/c9uExcaFFeQ>

Zadanie: Przeczytajcie uważnie tę historię.
Zastanówcie się, jakie informacje o Justynie są dostępne w sieci.

- ▶ Justyna już od kilku lat z zapałem biega. Na urodziny dostała w prezencie smartfona. Zainstalowała aplikację do śledzenia postępów w bieganiu. Podczas instalacji wyraziła zgodę na to, by aplikacja miała dostęp do informacji w jej telefonie. Chodziło między innymi o dane na temat zużycia baterii i aktualnego użycia karty pamięci telefonu, książkę telefoniczną, informację o lokalizacji. Teraz za każdym razem, kiedy idzie biegać, bierze ze sobą telefon. Aplikacja rejestruje trasę jej biegu, zlicza przebiegnięte kilometry i spalone kalorie. Te informacje automatycznie zamieszczane są na portalu społecznościowym, na którym Justyna ma konto. Dzięki temu wszyscy jej znajomi wiedzą, kiedy Justyna biega, i mogą ją dopingować.
- ▶ Źródło: <https://cyfrowa-wyprawka.org/lekcja/twoj-cyfrowy-slad>

Do jutra!

Internet rzeczy

ŚRODA

Czym jest Internet rzeczy (IoT)

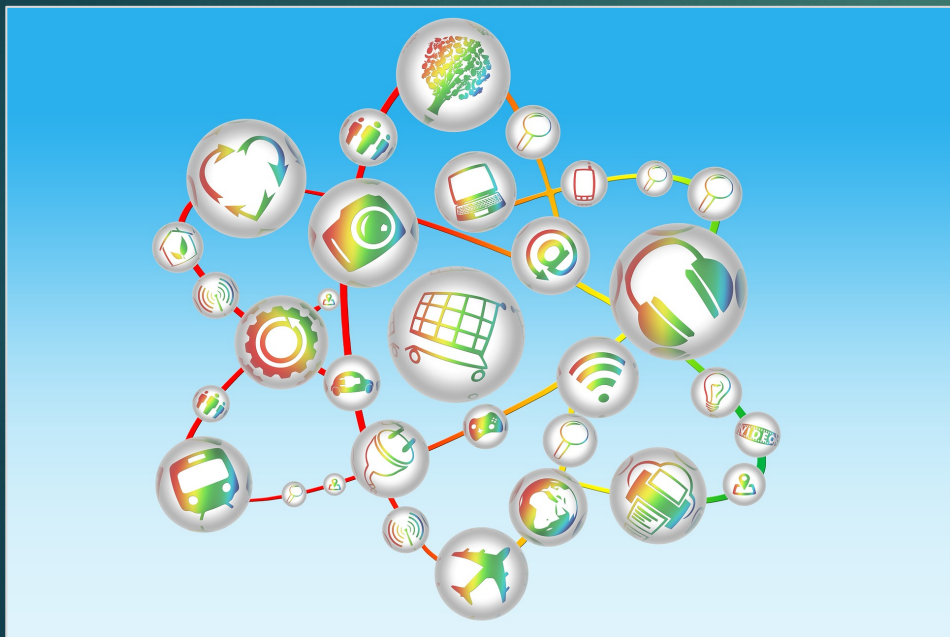
„Internet rzeczy może być interpretowany jako ogół inteligentnych przedmiotów,

mogących reagować na środowisko oraz przetwarzać i pamiętać informacje cyfrowe, a także przysyłać je do innych obiektów (i ich użytkowników) za pośrednictwem protokołów internetowych (Nowakowski 2015). Jest on połączeniem urządzeń w sieć, tak aby umożliwić ich zdecentralizowaną komunikację między sobą.

Koncepcja ta opiera się na stałym postępie technologicznym i związana jest z istnieniem globalnej sieci łączącej wiele urządzeń i czujników, które potrafią samodzielnie wymieniać się informacjami.”

Źródło: Artur Rot, Bartosz Blaić, BEZPIECZEŃSTWO INTERNETU RZECZY. WYBRANE ZAGROŻENIA I SPOSOBY ZABEZPIECZEŃ NA PRZYKŁADZIE SYSTEMÓW PRODUKCYJNYCH, dostępne na: <http://www.zim.pcz.pl/znwz>

Zagrożenia IoT

- ▶ Firma HP przetestowała 10 popularnych urządzeń Internetu przedmiotów, odkrywając średnio 25 luk w urządzeniu. Najczęstsze problemy bezpieczeństwa obejmowały:
- ▶ Problemy z prywatnością danych – zanotowano podatności dotyczące prywatności związanej z gromadzeniem danych osobowych (imię, nazwisko, e-mail, adres zamieszkania, data urodzenia, numer karty kredytowej oraz informacje na temat zdrowia itp.). Wiele badanych systemów przechowywało nieodpowiednio zabezpieczone dane osobowe w samym produkcie, w chmurze lub w obsługującej urządzenie aplikacji mobilnej.
- ▶ Słabe punkty w systemie autoryzacji i uwierzytelnienia – systemy bezpieczeństwa w 80% badanych urządzeń nie wymagały haseł o odpowiedniej długości i złożoności (wiele urządzeń pozwalało na używanie trywialnych haseł).

Już w 2017 r. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych informował, że na polski rynek trafiły inteligentne zabawki, m.in. lalki podłączone do Internetu, które bez wiedzy użytkowników mogły nagrywać i transmitować rozmowy dziecka i innych osób.

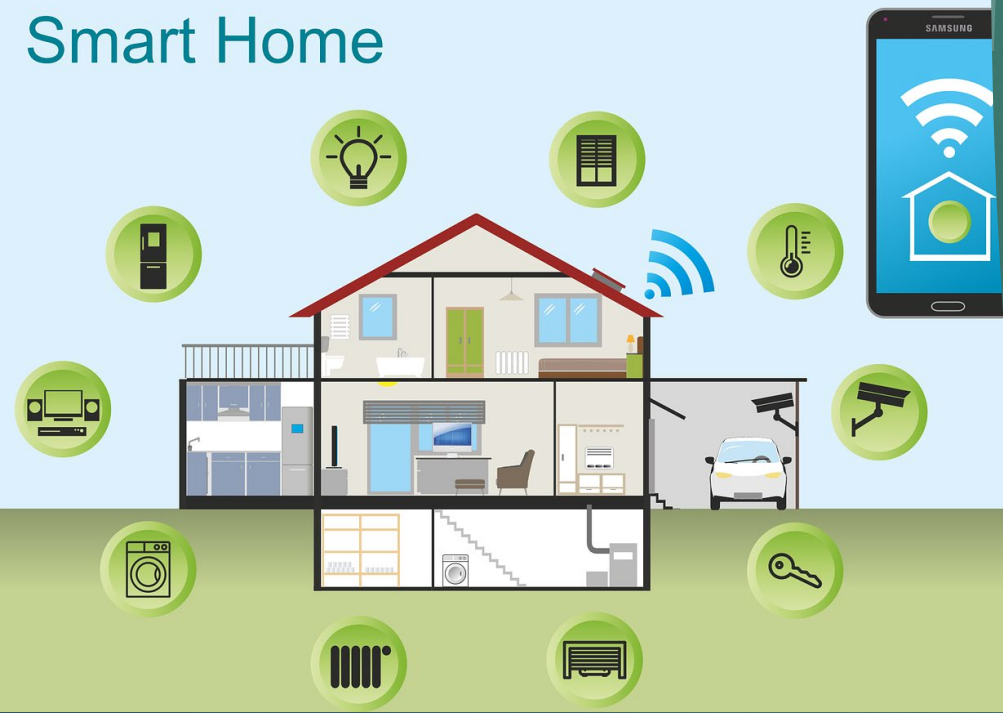

Gdzie IoT znajduje zastosowanie?

Jako przykłady wzięte z życia codziennego można wymienić:

- ▶ monitoring wolnych miejsc parkingowych na parkingach miejskich, zsynchronizowany z aplikacją mobilną, który pozwala na zmniejszenie ruchu drogowego;
- ▶ bezgotówkowe, mobilne parkowanie na parkingach miejskich z systemem rozpoznawania tablic rejestracyjnych;
- ▶ czujniki umieszczone w donicach informujące system nawadniania o konieczności podlania roślin;
- ▶ opaski telemedyczne w usługach medycznych i opiekuńczych monitorujące stan zdrowia;
- ▶ telematyka w ubezpieczeniach komunikacyjnych uzależniająca cenę ubezpieczenia od stylu jazdy
- ▶ i wiele innych

Smart Home

Zadanie

38

- ▶ Zastanów się i wypisz:
- ▶ Iloma urządzeniami możesz sterować przez telefon.
- ▶ Z iloma urządzeniami możesz sparować lub już sparowałeś/eś swój telefon.

W chwili obecnej wyprodukowano blisko 50 mld urządzeń IoT.

Wyliczono, że średnia wynosi 7 sztuk na każdego człowieka.

Porównaj liczbę urządzeń z poprzedniego pytania. Czy jesteś blisko tej średniej?

Do jutra!

Nasze prawa

CZWARTEK

▼ Text

4.5.2016

PL

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

L 119/1

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2016/679

z dnia 27 kwietnia 2016 r.

w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 16,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

- ▶ Od 2018 r. w całej Unii Europejskiej obowiązuje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady, które gwarantuje wszystkim obywatelom Unii ochronę ich prywatności w związku z przetwarzaniem danych osobowych.

Prawo chroni wszystkie informacje, które nas dotyczą:

- ✓ Wizerunek,
- ✓ Imię i nazwisko,
- ✓ Wiek,
- ✓ Co czytamy,
- ✓ Co lubimy/czego nie lubimy,
- ✓ Co kupujemy,
- ✓ Gdzie kupujemy,
- ✓ Gdzie mieszkamy i wiele innych.

Prawa osób, których dane są przetwarzane

44

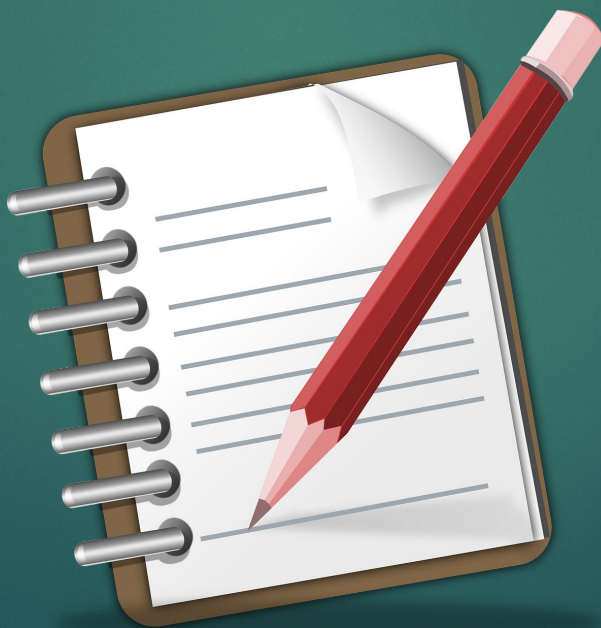
Mamy prawo:

- ▶ do wiedzy kto i jakie nasze dane przetwarza oraz w jaki sposób je wykorzysta. Każda instytucja i firma, która gromadzi nasze dane osobowe musi nas o to poinformować poprzez tzw. klauzulę informacyjną;
- ▶ do poprawiania i uzupełniania swoich danych jeśli są nieprawidłowe lub niepełne;
- ▶ do żądania usunięcia danych, jeśli ktoś posiada o nas informacje a my sobie tego nie życzymy;
- ▶ do ograniczenia przetwarzania czyli np. ten kto ma nasz numer telefonu nie może do nas zadzwonić, może go tylko przechowywać;
- ▶ do dostępu do swoich danych i do otrzymania ich kopii, np. każdy kto ma zainstalowane pliki cookie przez serwis internetowy może zażądać informacji o tym co wie o nim administrator serwisu, jakie informacje posiada ;
- ▶ do cofnięcia zgody na przetwarzanie danych w dowolnym momencie;
- ▶ do skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych osobowych oraz do sądu;
- ▶ do przenoszenia danych, np. ze szkoły do szkoły;
- ▶ do sprzeciwu wobec przetwarzania np. wobec uzasadnionego interesu administratora, kiedy administrator chce zarabiać na naszych danych osobowych;
- ▶ do nie podlegania profilowaniu i zautomatyzowanym decyzjom, tj. decyzjom wydanym przez algorytmy komputera, np. dziennik librus wylicza każdemu uczniowi średnią na semestr i proponuje ocenę końcową, ale to nauczyciel podejmuje decyzję jaką ocenę wystawi na koniec.

Zadanie

45

Na kolejnym slajdzie znajduje się fragment klauzuli informacyjnej Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej. Zastanów się, czy zapisane są w niej wszystkie nasze prawa?

- ▶ „Każda osoba fizyczna działająca we własnym imieniu lub osoba fizyczna upoważniona do działania w cudzym imieniu korzystająca z ... (dalej Użytkownik ...) posiada prawo żądania dostępu do treści swoich danych osobowych, prawo ich sprostowania oraz prawo do ograniczenia ich przetwarzania.
- ▶ Każdemu Użytkownikowi ... przysługuje również prawo do usunięcia swoich danych osobowych w przypadku rezygnacji z funkcji usługowych ..., których świadczenie nie jest powiązane z zasadami archiwizacji dokumentów w UPRP.
- ▶ Przetwarzane dane osobowe nie są wykorzystywane do zautomatyzowanego podejmowania decyzji, w tym do profilowania.
- ▶ Każdemu Użytkownikowi ... przysługuje prawo ...

Do jutra!

Jak się chronić?

PIĄTEK

Co chronimy?

49

Kiedy mówimy o ochronie danych osobowych często kojarzy nam się to np. z licznymi zgodami, o które jesteśmy pytani w szkole, urzędzie, sklepie czy korzystając z Internetu.

Czy rzeczywiście problemem jest to czy nasze zdjęcie pojawi się na stronie szkoły czy też nie?

Chronimy nie samo zdjęcie, a naszą

prywatność!

Prawo do ochrony danych osobowych ma za zadanie chronić naszą prywatność, czyli prawo do decydowania o tym co i kto o nas wie.

Środki ochrony

51

1. Znaj swoje prawa!
2. Czytaj regulaminy i zgody.
3. Nie podawaj informacji o sobie w sieci.
4. Nie rób zdjęć ani ksera swoich dokumentów np. legitymacji czy paszportu i nie pozwalaj wykonywać ich innym.
5. Korzystaj z antywirusa.
6. Sprawdź ustawienia prywatności w swojej przeglądarce.
7. Stosuj bezpieczne hasła i nie dziel się nimi z nikim.
8. Nie korzystaj z publicznych sieci internetowych.

Jak bezpiecznie korzystać z mediów społecznościowych?

<https://youtu.be/xWkCkwsLA10>

Jak zapewnić sobie bezpieczeństwo w sieci?

<https://youtu.be/U6iPiVV5fPA>

Zadanie

53

- ▶ Sprawdź w ustawieniach swojej przeglądarki kto może sprawdzać Twoją lokalizację, jakie strony mogą korzystać z Twojej kamery i mikrofonu.
- ▶ Czy wiesz jak to zrobić?

Instrukcja

54

- ▶ W zależności od przeglądarki z której korzystasz, aby sprawdzić jej ustawienia musisz wejść w trzy kropki (google, Microsoft Edge) albo trzy poziome linie (firefox) w prawym górnym rogu.
- ▶ Następnie w ustawienia (google, Microsoft Edge) lub panel ochrony (firefox), następnie w prywatność i bezpieczeństwo (google, Microsoft Edge) lub uprawnienia (firefox), a na koniec w ustawienia witryn (google, Microsoft Edge).

The background is a dark teal color. It features several geometric shapes: a large orange circle on the left, a smaller orange circle at the bottom center, a blue circle at the top left, a purple triangle at the top center, a red rectangle at the top right, a purple rectangle at the bottom left, and several green dashed lines at the bottom.

Dziękuję
za uwagę!